

СТАНОВИЩЕ

по дисертационен труд за присъждане на ОНС „доктор“ по професионално направление

3.7.Администрация и управление

на **Силвия Николаева Тонева**, докторант към катедра „Стопанско управление“ при
Стопанския факултет на СУ „Св. Климент Охридски“,

От: **проф. Румен Младенов Георгиев**, доктор на икономическите науки,
член на научно жури съгласно Заповед на Ректора на СУ „Св. Климент Охридски“

ТЕМА НА ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД:

**„Ролята на дуалното обучение за реализирането на политиките за
управление на човешките ресурси в организацията“**

I. Обща оценка на представения дисертационен труд и докторанта

За участието си в процедурата по публична защита докторантът Силвия Николаева Тонева е представила следните разработки: 1. Дисертационен труд в обем 232 стр., компютърно набран текст, заедно с 26 страници приложения; 2. Автореферат в обем 44 стр., компютърно набран текст; 3. Четири научни разработки и доклади, в които е отразена методологията на изследването и част от изводите в различни степени на завършеност и с акцент върху проблемни моменти и научни търсения. Публикациите са в издания, които са с научно рецензиране или реферирани и индексирани в известни база данни с научна информация.

Кандидатът Силвия Николаева Тонева е придобила магистърски степени по „Управление на човешките ресурси“ и “Икономика” (специализация „Психология и педагогика“), съответно през 2010г. и 2003г. в УНСС.

В практиката на образованието, обучението и развитието на персонала, кандидатът работи от 2009г. на редица отговорни длъжности (Мениджър и Главен експерт във фирми и образователни центрове), като от 2018г. и до момента е Главен експерт, отдел „Професионална квалификация и лицензиране“ в Националната агенция за професионално образование и обучение.

Дисертационният труд, представен от докторанта, е посветен на актуалния за България проблем на взаимовръзката между организирането на дуалното обучение и реализирането на политиките за управление на човешките ресурси (УЧР) в организацията.

По отношение на **структурата и съдържанието** на дисертационния труд на кандидата следва да се отбележи, че същият е структуриран в увод, две глави, заключение, приноси и начини за прилагане в бъдещи изследвания и в практиката на дисертационния труд и информационни източници. Структурата на дисертационния труд е целенасочена и спомага да се обоснове методологията на изследването и направените констатации и изводи.

Използваните информационни източници са 235 на брой, от които 142 интернет източника. Като извадка, те съответстват на темата и проблемите, поставени в дисертацията.

Дисертационният труд е обсъден и насочен за публична защита на заседания на катедра „Стопанско управление” при Стопанския факултет на СУ „Св. Климент Охридски”. Дисертантът акуратно е отразил направените му бележки.

II. Оценка на научните и практически резултати и приноси на кандидата

Представените публикации са свързани пряко с темата. Те са направени в издания с научно рецензиране или в редактирани колективни томове, което съответства на актуалните изисквания по Правилника по прилагане на Закона за развитие на академичния състав (последни изменения и допълнения ДВ56 от 06.07.2018 г.)

По представения от докторанта дисертационен труд **мога да направя следните по-важни констатации:**

1. **В увода** са обосновани актуалността и значимостта на проблема, целите и задачите, обекта и предмета на проучването. Актуалността и значимостта на изследването се свързват с подобряване на качеството на професионалното образование и обучение, оттам и на работната сила, чрез предоставяне на възможности за развиване на професионални умения в съответствие с потребностите на пазара на труда, както и да улесни прехода от образование към заетост. Тя дава възможност за успешна реализация на трудовия пазар, за подпомагане и насърчаване на изграждането на стабилни партньорства между образователните институции и бизнеса, за увеличаване на стимулите на учащите се към допълнително практическо обучение в реална работна среда.

Обект на изследването в настоящия дисертационен труд е моделът на дуално обучение в България, а предмет на изследването са възможностите за реализиране на политики за управление на човешките ресурси в организацията чрез прилагане на дуалната система. Изследователската задача включва и проучване на възможностите за адаптиране на някои от въведените в Европейския съюз мерки за насърчаване на ефективното прилагане на дуалното обучение.

Целта на дисертационния труд правилно се определя като анализиране на състоянието на дуалната система в България и въз основа на изводите и обобщенията от анализа да се разкрият възможностите за един подобрен модел, който да се прилага в бъдеще, като се отчита и положителния чужд опит. Логично са изведени и седем основни задачи на изследването, произтичащи от целта.

2. **Първа глава** е посветена на теоретичен обзор и анализ и теоретично изясняване на понятията образование, обучение, учене, развитие, дейност, съзнателност, отношение, способност, компетентност, пригодност за заетост, (професионална) квалификация и професия. Разглежда се също нормативната регулация на дуалната система в България. За решаване на актуалните проблеми в УЧР се търсят възможности за обвързване на дуалното обучение с политиките, свързани с човешкия капитал в организацията.
3. **Глава втора** разглежда изследваната проблематика от практическа гледна точка. Резултатите от изследването потвърждават или отхвърлят изследователската теза, че дуалното обучение може да играе съществена роля за реализиране на политиките за управление на човешките ресурси в организацията. На база на изводите от проведените проучвания се идентифицират мерки и препоръки в подкрепа на неговото по-широко прилагане.
4. **В заключението** се обобщава постигнатото в дисертационния труд.
5. **Потвърждавам приносните моменти** и насоките за бъдещи изследвания в дисертационния труд, формулирани от дисертанта, а именно:
 - а) **Дисертационният труд е изграден въз основа на иновативен подход, при който дуалната система на обучение (ДО) се разглежда като**

възможност за ефективно решаване на редица предизвикателства пред политиките по управление на човешките ресурси (УЧР). В рамките на този подход са получени полезни изследователски резултати.

б) Представена е цялостна систематична картина на дуалното обучение на концептуално равнище, включително са идентифицирани разнообразни системни решения за ДО в множество държави в ЕС и извън него. Върху тази солидна основа е проучено състоянието на ДО в България в контекста на заявената тема. Изследването дава убедителни ориентири за разбиране на състоянието, проблемите и възможностите пред ДО, за подобренията и развитията, които следва да бъдат осъществени.

в) В процеса на дисертационното изследване е проверена работоспособността на изследователската програма и адекватността на проекта за обработване на данните. Това е резултат, който може да подпомогне подобряването на изследователските стратегии и инструменти в тази област.

г) Въз основа на получените резултати са обосновани добре защитени предложения към заинтересованите страни – работодатели, учебни заведения, законодатели. Чрез тях се определя съдържанието и обхвата на необходимите действия с цел максимизиране на желаните ефекти за всяка от заинтересованите страни и обществото като цяло.

д) Предложени са иновативни практики – модели, механизми и инструменти за обвързване на двете системи – ДО и УЧР, включително:
а) механизъм за преценка на длъжностите в организацията, подходящи за дуално обучение; б) модел за оценяване на пригодността за заетост на завършилите дуално обучение

III. Препоръки и въпроси към дисертанта:

По отношение на дисертационния труд могат да се отправят и някои бележки, препоръки и въпроси, които не намаляват качеството му като научна разработка. Те ще бъдат споделени в личен разговор с докторанта:

Желателно е при презентирането на дисертацията кандидатът да отговори на следните въпроси:

1. Да разкрие какво е виждането му за ролята на проблемната ориентация, т.е на разкриването и отстраняването на конкретни проблеми от практиката чрез дуалната форма на обучение в сравнение с традиционното обучение.
2. Накратко да сподели опита си от участие в процеса на обучение в едни или други екипи в български фирми – какви бяха програмите, целите и факторите, най-силно подпомагащи успеха на обучението.

IV. Лични впечатления:

Впечатлението ми от резултатите от разработката на дисертанта Силвия Николаева Тонева могат накратко да се формулират, както следва: тя е организирана, трудолюбива и последователна в работата. Има добра икономическа култура, социологически знания и трайни изследователски интереси.

V. Заключение:

Въз основа на така представените обстоятелства по горните точки **заявявам своята положителна оценка** за представения за публична защита пред научно жури дисертационен труд на тема „Ролята на дуалното обучение за реализирането на политиките за управление на човешките ресурси в организацията” с автор Силвия Николаева Тонева. Същата отговаря на изискванията на Закона за развитието на академичния състав в Република България, Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и на вътрешните правила на СУ „Св. Климент Охридски”, поради което предлагам на членовете на научното жури да **гласуват положително за присъждането на Силвия Николаева Тонева образователната и научна степен „доктор”**. Такова ще бъде и моето гласуване.

26.11.2024г.

София

Член на журито:

проф. Румен Георгиев

Доктор на икономическите науки